

Altay Türkçesinde Sözeylemler

Speech Acts In Altai Turkish

*Figen Güner DİLEK**

ÖZET

Bu makalede, Güney Sibirya bölgesinde yaşayan Altay Türklerinin kişiler arası iletişimde alışkanlık hâlinde kullandıkları ve onların kültürel alt yapısını temsil eden, söz verme, teşekkür etme, özür dileme, selamlaşma, onaylama gibi kavramlar üzerinde durulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER

Altay Türkleri, sözeylem, özür dileme, teşekkür etme, selamlaşma.

ABSTRACT

In this article, the cliches or in other words speech acts which are used as communication habits by Altai Turks, who lives in the region of South Syberia, to express the concepts such as promising, appreciating, apologizing, greeting and approving which symbolize their cultural substructure are stressed.

KEY WORDS

Altai Turks, speech act, apologizing , appreciating, greeting.

* Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü.

J. L. Austin'in "How to do thins words (1962)" adlı ölümünden sonra yayımlanan eseriyle (Searle, 2000:92) gündeme gelen ve sonrasında öğrencisi ve Searle tarafından geliştirilen söz edimi (sözeylem) kuramı; konuşurken, yazarken, dilin kullanıldığı her durumda, yerindelik koşullarına uygun olarak bir eylemin gerçekleştirildiğini savunur ve dilin işlevsel kullanımını inceler (Searle, 2000:14-15). Buna göre konuşan kişi, *rica etmek*, *teşekkür etmek*, *özür dilemek*, *kutlamak*, *baş sağlığı dilemek* gibi kavramlar için kullandığı kalıp sözleri daha seslendirirken bir eylemi gerçekleştirmiş olur (Searle:2000:84).

Bir dilin söz varlığında kişiler arası iletişimde alışkanlık halinde kullanılan, dilin toplumsal kullanımına göre farklılık gösterebilen ve ait olduğu toplumun, kültürel yapısını, dünya görüşünü ve fertlerinin birbirlerine karşı olan tavırlarını sergileyen, İngilizce *speech act* sözünün karşılığı olarak Türkçede *ilişki sözleri*, *kalıp sözler* (Aksan, 2000: 190), *sözeylem*, *konuşma aktı*, *söz edimi* gibi (Palmer 2001:165-171, Kılıç 2002:94, Gökçora, 1998: 27-30) terimlerle ifade edilmektedir. Bu çalışmada kısaca "*Belli bir konuşucunun belirli bir durumda söz ya da sözcük üretmesi*" (Vardar, 1998:191) olarak tanımlanan *rica etmek*, *söz vermek*, *teşekkür etmek*, *özür dilemek*, *selamlaşmak*, *onaylamak*, *karşılama*, *uğurlamak* gibi aslında her biri ayrı bir çalışma¹ konusu olabilecek kavramların Altay Türklerinin konuşma dilinde genel olarak ne şekillerde ifade edildikleri incelenmiştir.

Ortak dil, ortak bilgi birikimi, ortak kaygılar, ortak tecrübeler, beklentiler, ortak sözlü ve yazılı değerler ve semboller; bir insan grubunu toplum yapan ve toplumsal kimliğin içini dolduran kavramlardır. Dil bu kimliğin en sihirli parçasıdır, çünkü fertler ve toplumlar konuşarak yani dil vasıtasıyla sosyalleşirler ve süreklilik kazanırlar. Bu bakımdan konuşmaya çeşitli görevler yüklenmiştir.

Sosyolinguistiğin iletişim açısından konuşmaya bakışını ortaya koyan sözeylemler, hemen her gün kullandığımız ama pek fazla da farkında olmadığımız alışılmış türden kalıp ifadelerdir. Ancak; sabah tanıdık biriyle karşılaştığımızda "günaydın", birinden hediye aldığımızda "teşekkür ederim", hasta-

¹ Sema Aslan, "Türkiye Türkçesinde Sezdirme Dayalı Rica Stratejileri", Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 1 (Mart 2005), s. 114-126.; Doç. Dr. Özen Yaylagül, "Eski Türkçede Nezaket İfadeleri", Millî Folklor, Kış 68, 2005, Ankara, s.151-165; Muna Yüceol Özezen, "Türkiye Türkçesi Yazın dilinde Teşekkür Kalıpları", Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 3 (Eylül 2006), s.66-77; Seran Doğançay-Aktuna, Sibel Kamuşlı, "Sözeylemler Bağlamında Türkçede Kibarlık İmleri", Dilbilim Araştırmaları, 1997, Ankara, s. 133-141.

landığımızda “geçmiş olsun”, yeni bir şey aldığımızda “hayırlı olsun” gibi çok bildik, sıradan görünen bu alışılmış kalıp sözleri söylemek ve duymak bizi huzursuz etmezken duyamamak bir çoğumuzu üzebilir. Hatta, kırgınlığımızı karşımızdaki insana hissettirmek için onun beklediği bu sözleri dile getirmeyerek olumsuz mesaj vererek iletişimi sağlamış oluruz.

Sözylemler, konuşma akışı içinde konuşulana karşı belli bir maksadı ifade eder. Bu maksat, hitab edilen kişi tarafından doğru olarak anlaşıldığında ve konuşma şartlarına uygun olduğunda ancak sözeylem işlevini yerine getirir. Bu yerindelik şartlar “belli koşullarda belli sözler söylenmeli, şartlar ve kişiler eylem için uygun olmalı, eyleme katılanlar eylemi doğru olarak ve eksiksiz gerçekleştirmeli, taraflar eylemin ifade ettiği duygu ve düşüncelere sahip olmalı, en önemlisi, eylemi bizzat gerçekleştirmeliler” şeklinde sıralanmaktadır (Searle, 2000:14). Bu durumu bir fıkra ile örneklendirirsek:

Hoca: -Nasılsın Ali Ağa, epeydir görüşmedik!

-Valla düşmanlıkla soruyorsan, çok iyiyim, dostlukla soruyorsan, hikâye uzun!... (Kurgan, 1996: 46).

Her toplumda, o toplumun fertleri arasında ilişki kurmayı ve ilişkinin devamını sağlayan bu sözler, yabancıların yeni girdikleri topluma uyum sağlama- larını ve onlar tarafından kabul görmelerini kolaylaştırıcı bir anahtar gibidir. Herhalde, Aksan’ın da ifade ettiği, Avrupa konseyi tarafından bir dilin toplumsal ve kültürel kullanımını gösteren ve yabancı dil öğretiminde kılavuz niteliğindeki ilişki sözlerine “eşik” anlamına gelen bir adın verilmiş olması bu sebeple tesadüf değildir (2000:34). Ayrıca sadece bir topluma katılan yabancı kişilerin o toplumdan biri olabilmesi için değil aynı zamanda kişinin mensup olduğu toplumda kendisi dışındaki insanlarla sağlıklı iletişimi sürdürebilmesi için de sözylemleri, uygun olarak gerçekleştirmesi gerekir.

Sözylemler, toplumdan topluma değişebileceği gibi bazen aynı toplumu oluşturan farklı sosyo-kültürel gruplara mensup insanlar arasında da üslup ve kullanım sıklığı bakımından değişiklikler gösterebilir. Bu ifadeler dinî inanışlar, yaşam tarzı, gelenek ve görgü kuralları gibi etkenlerle farklılaşabilmektedir. Konuyla ilgili araştırmalarda, sözylemlerin toplumdan topluma değiştiği de vurgulanır. Bir toplumda selamlaşmanın sadece konuştuğunuz kişinin sağlığını sormakla yapıldığı; ana dili Lehçe olanların ikram ve ricayı her durumda emir kipiyle ifade ettikleri (Gökçora, 1998: 29), teşekkür etme sıklığının Amerika ve Britanya İngilizcesinde farklı olduğu, Britanya İngilizcesinde teşekkür karşılık

verilmezken, Amerika İngilizcesinde karşılık verildiği (Kılıç:2002:66) gibi örnekler de, bu kültürler arası değişiklikleri göstermektedir.

Altay Türkçesi örneğinde incelemeye çalıştığımız sözeylemlere bakılacak olursa;

Selamlaşma-hâl hatır sorma

Altay Türkçesi	Türkiye Türkçesi
<i>Cakşı ba!</i> <i>Cakşılar</i> <i>Ezender</i>	Günaydın Merhaba
<i>Cakşı turaar ba? (Telengit ağzı)</i>	Nasılsınız?
<i>Cakşı kondoor bo?</i>	Günaydın
<i>Ne bar ne cok?</i>	Ne var ne yok?
<i>Ne tabış!</i>	Ne haber!
<i>Ne cüret?</i> <i>Bayağı kiyninde ne cüret?</i>	Nasıl gidiyor?
<i>-Kandıy cedip keldeer?</i> <i>-Bıyan bolzın, cakşı cedip keldis.</i>	-Yolculuğunuz nasıl geçti? -Teşekkürler, iyi geçti.

Özür Dileme

Altay Türkçesi	Türkiye Türkçesi
<i>Burulabagar, sler meni castıra ondogonoor.</i>	Afedersiniz, siz beni yanlış anladınız.
<i>Öörköbögör, bugün men slerdiñ kıçırugarga barıp bolbozım.</i>	Kusura bakmayın, ben bugün sizin davetinize katılamayacağım.
<i>Buruumdu taştagar dep surap turum.</i>	Kabahatimi başışlamanızı diliyorum.
<i>Oroytıgan uçun buruumdı taştagar.</i>	Geciktiğim için özür dilerim.
<i>Men slerge çaptık etpey turum ba?</i>	Size engel olmuyorum ya.
<i>Camanımdı taştagar.</i>	Afedersiniz/ Özür dilerim.

Onaylama

<i>Men cöp.</i>	Benim için uygun., Katlıyorum.
<i>Men cöpsinip cadım.</i> <i>Eye, men slerdiñ şüültegerge cöpsinip cadım.</i>	Katlıyorum. Evet, fikrinizi onaylıyorum.
<i>Eye.</i> <i>Eye, men bilirim.</i>	Evet. Evet, ben biliyorum.
<i>Cok.</i> <i>Cok, oñdoboı cadım.</i>	Hayır. Hayır, anlamadım.
<i>Ce, cakşı.</i>	Tamam

<i>Onuzı çm. Ondıy</i>	O doğru. Öyle.
<i>Eye, ogo büderge carar.</i>	Evet, ona güvenilir.
<i>Slerdiñ kıcırugardı küünzep caradıp cadım.</i>	Sizin davetinize çok memnun oldum.

İyi Dilekte Bulunma-Kutlama

<i>Slerge slerdiñ işte cañı cedimder küünzep turum.</i>	Size işinizde yeni başarılar dilerim.
<i>Cañı turaga köçönörlö utkıp turum.</i>	Yeni eviniz hayırlı olsun.
<i>Ayıldı bolup catkandarga tiñ süüş le ırıstu cürüm küünzep turum.</i>	Evlenenlere sevgi ve mutluluk dolu bir hayat diliyorum.
<i>Slerdi cañı cilla utkıp turum.</i>	Yeni yılınızı kutluyorum.
<i>Bastıra küünimneñ slerge ırıs, su-kadık, işte cedimder, küünzep turum.</i>	Size gönülden mutluluk, sağlık ve işinizde başarılar diliyorum.
<i>Cakşı konıgar.</i>	İyi geceler.
<i>Cakşı tüş tüjeger.</i>	Tatlı rüyalar.

Rica

<i>Mende slerge bir surak bar .</i>	Sizden bir isteğim var.
<i>Gastinitsaga cetire kanayda baratanın cartap berzeer.</i>	Otele kadar nasıl gidileceğini anlatabilir misiniz?
<i>Mege poçta kayda turganıñ aydıp berzeer.</i>	Bana postanenin nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?
<i>Slerge küç emes bolza, meni poliklinikaga cetire üydeyip salzaar.</i>	Sizin için zor olmazsa beni polikliniğe kadar geçirebilir misiniz?
<i>Erten, erten tura mege kirip iyzeer dep surap turum.</i>	Yarın sabah bana bir uğramanızı rica ediyorum.
<i>Köznökti açsaar dep surap turum.</i>	Pencereyi açmanızı rica ediyorum.
<i>Caragadıy bolzo, meni boyoordıñ nököörörlö tanıştızaar.</i>	Sizin için uygunsa, beni arkadaşınızla tanıştırabilir misiniz?
<i>Ogo, meniñ surağımdı köçürüp berzeer, surap turum.</i>	Ona benim isteğimi aktarmanızı rica ediyorum.

Teşekkür

<i>Bıyan</i>	Teşekkürler.
<i>Bıyan bolzın. Boluşkanaar uçun bıyan bolzın. Acaru etkeniger uçun bıyan bolzın. Sıy uçun bıyan bolzın. Kündülü utkuul uçun bıyan bolzın.</i>	Teşekkür ederim. Yardımanız için teşekkürler. Uyardığınız için teşekkürler. Hediye için teşekkürler. Sıcak karşılama için teşekkürler.

<i>Caan bıyan bolzın. Kıçır uçuñ caan bıyan bolzın.</i>	Çok teşekkür ederim. Davet için çok teşekkür ederim.
<i>Bis slerge bıyanıstı aydıp turus.</i>	Size teşekkürlerimizi iletiyoruz.
<i>Slerdiñ ak-çek nacılıgaar uçuñ bis slerge caantayın bıyandu boloris.</i>	Sağlam dostluğunuz için size daima minnettar kalacağım.

Uğurlama

<i>Cakşı bolzın.</i>	Hoşça kalın.
<i>Colıgar ırıstı bolzın.</i>	Yolunuz açık olsun.
<i>Slerdiñ üyigerge meneñ caan ezen aydıgar. Bistiñ nökölröriske bisteñ nacılık ezen aydıgar.</i>	Eşinize benden selam söyleyiniz. Arkadaşlarımıza bizden selam söyleyiniz.
<i>Keler tuştajuga cetire cakşı bolzın.</i>	Bir daha görüşünceye dek hoşça kalınız.

Davet

<i>Biske ayıldap keleer.</i>	Bize misafir olunuz.
<i>Bistiñ cerlerde bolgodıy bolzogor, biske ayıldap cüeer.</i>	Bizim buralara yolunuz düşerse misafirimiz olunuz.
<i>Cöpsiner bolzogor, slerdi teatrğa kıçırıp turum.</i>	Müsaitseniz sizi tiyatroya davet ediyorum.

Reddetme

<i>Cok</i>	Hayır
<i>Tarınbağar, ce men cöpsinbey cadım.</i>	Darılmayın ama müsait değilim.
<i>Açımçılı, ce slerdiñ kıçırugarga barıp bolbozım.</i>	Üzücü, fakat davetinize gelemeyeceğim.
<i>Burulabağar, mende boş öy cok.</i>	Kusuru bakmayın, hiç boş vaktim yok.

Hoş Geldiniz (Karşılama)

<i>Cedip kelgeneerle utkıp turum.</i>	Hoş geldiniz.
<i>Slerdiñ kelgeneerge sürekey süünip turum.</i>	Ziyaretinize çok sevindim.

Tanışma

<i>Slerle tanışkanuma süünip turum.</i>	Tanıştığımıza memnun oldum.
<i>Bis tuştışkanıs cakşı.</i>	Sizinle tanışmak güzel.

SebeP-Açıklama

<i>Sler kandıy kerektü kelgeneer?</i>	Niçin gelmiştiniz?
<i>Men boyımnıñ ijile kolbulu suraktar aayınça kelgem.</i>	Ben işle ilgili olarak gelmiştim.

Altay Türklerinin gündelik ve protokol konuşmalarında rica, özür, kabul etme, reddetme, davet etme, selamlaşma, tanışma, onaylama, karşılama, uğurlama vb. kavramları için kullandıkları ilişki sözlerinin genel durumunu gösteren örnekleri incelediğimizde, Türkiye Türkçesiyle benzer kullanımların olduğu göze çarpmaktadır. Ek olarak, Altay Türkçesinde, saygı ve nezaket hissedilir derecede konuşmalara yansımaktadır. Altay Türkleri, hangi ortamda olursa olsun kendinden yaşça büyüklere sosyal statü ayrımı gözetmeksizin daima *sler* yani “siz” şeklinde hitap eder. Yabancı veya misafirlere de yaşa bakmaksızın yine “siz” şeklinde seslenilir. Öyle ki konuştukları kişiler, çok yakın oldukları anneleri, ablaları ya da ağabeyleri de olsa hitap daima “siz” şeklindedir. Konuşmada ve yazıda hitap edilen kişiye duyulan saygı ve hürmetin fazlalığını ifade etmek arzusu gramatikal şekillere de etki etmiştir: İkinci şahsa hitap edilirken sen yerine II. Çokluk şahıs zamiri *sler* üzerine bir çokluk eki daha getirerek *slerler*; III. Teklik şahsa hitaben *ol* yerine *olor* şeklinin tercih edilmesi, hatta bu teklik üçüncü şahıs, *kam* gibi sosyal itibarı yüksek olan birini işaret ediyorsa *olorlor* şeklinin kullanılması saygı ve nezaketin gramatikal şekillere de etki ettiğini gösteren önemli bulgulardır.

Aile içinde anne, baba, abla, teyze, ağabey gibi büyüklerin bulunduğu bir ortamda anneye seslenirken “anne” diye seslenmeyip “babannesesi” anlamındaki *caanazı*, “abla” diye hitap etmek için ise *ecezi* yani “teyzesi, halası” şeklinde seslenilir, özellikle seslenilen kişi yaşça büyük ise, Türkçedeki, “anne, Ayşe hala, teyze” örneklerinde olduğu gibi doğrudan o kişilerin akrabalık adları ile seslenilmez. Bu durum; Altay Türklerinde çok yaygın görülen, saygı duyulan ve kutsal sayılanlara hitap ederken kullanılan bir tür gizli adlandırma olan *örtmecedan* de kaynaklanıyor olabilir.

Altay Türkçesi konuşma dili için günlük konuşmaları kaydettiğimiz saha çalışmasında, yukarıda verdiğimiz söylem örneklerinin yanında “teşekkür ederim”, “güle güle”, “hoş geldiniz” ifadeleri için çok doğal bir şekilde özellikle

yaşça büyük ve saygın insanlar tarafından alkış (hayırdua) sözlerinin söylenmesi ilgimizi çekmiştir (Güner Dilek :2005). Altay Türkçesinde bir farklılık ve zenginlik olarak gördüğümüz, incelediğimiz sözeylem çalışmalarında üzerinde pek durulmayan daha çok sözlü kültüre ait olan ve konuşmada hâlâ geleneksel olarak devam eden *alkış* sözlerini de yazımızda, Altay Türk toplumunda kişiler arası iletişimi sağlayan sözeylem örnekleri olarak değerlendirdik. Bu yapılar, anılan sözeylem örnekleri gibi yerinelik kuralının tüm şartlarını taşırlar ve diğer örneklerden sadece şiirsel oluşları ile ayrılırlar. Bu şiirsel ifadeler geçmişin kültürel bellekteki bir birikiminden aktarılabileceği gibi konuşma anında, doğaçlama olarak da icra edilebilir.

Altay alkışları başlı başına incelenecek zenginliğe ve çeşitliliğe sahiptir. Burada amacımız, Altay alkış sözlerini incelemekten ziyade sözeylem oluşturmaya dikkati çekmek ve bunun birkaç tipik örneğini vermektir.

**Yeni geline ve damada ebeveynler ve akrabalar tarafından
söylenen kutlama sözleri**

<p><i>Sarı baştu balalu bol</i> <i>Sarı aygırlu maldu bol</i> <i>Alın edegine bala bassın!</i> <i>Kiyin edegine mal bassın!</i> <i>Caandı caan de!</i> <i>Caştı caş de!</i> <i>Kirgendi - kiydire kündüle,</i> <i>Çıkkandı - çıgara kündüle.</i></p>	<p>Sarı saçlı çocuğun olsun, Sarı aygırlı sürün olsun. Önün sıra çocukların yürüsün Arkan sıra hayvanların gelsin. Büyüğünü bil, Küçüğünü bil, Geleni hürmetle ağırla, Gideni iyi uğurla.</p>
<p><i>Odırgan odıgar çoktu bolzın,</i> <i>Orında baldar oynozın.</i> <i>Kabayda bala ekçelzin</i> <i>Kazanar kaynap turzın.</i> <i>Ayılıgarga albatı cuulzın.</i></p>	<p>Yaktığınız ateş harlı olsun, Yatakta çocuklar oynasın. Beşikte bebek yuvarlansın Kazanınız sürekli kaynasın. Evinize halk toplansın.</p>
<p><i>Eki turun birikken-</i> <i>Ottoñ çoktu ot bolzın!</i> <i>Eki bala birikti</i> <i>Curttañ cakşı curt bolzın.</i></p>	<p>İki alevli odun birleşti Ateş harlı ateş olsun. İki genç birleşti Evleri iyi ev olsun.</p>

**Çocuk doğduğunda, giydirirken, yürümeye başladığında vb.
söylenen iyi dilek sözleri**

Cakşı cürüm cürzin	İyi hayat yaşasın
Carınduga cıktırbas	Güçlüye yenilmez
Bökö bolzın!	Bahadır olsun!
Caaktuga ayttırbas	Kötü dilliyeye söyletmez
Çeçen bolzın!	Tatlı dilli olsun!
Cüs caş caşa,	Yüz yaş yaşasın.
Cügürük at min!	İyi koşan ata binsin!

Yeni yıl kutlamalarında bir ihtiyarın çocuklara söylediği iyi dilek sözleri

Ölöm-sölöm baldarım	Sevgili yavrularım
Ezende mınañ caan öziger.	Gelecek yıl daha iyi olun.
Ooru-cobol cogınañ	Hastalanmadan
Omok- cakşı oynogor.	Sağlıklı, dinç oynayın.

Kız istemede söylenen kalıp sözlere örnek

Törtön ağaştı biriktirze	Kırk ağacı toplasan,
Ayıl boloton.	Ev olur.
Tört kişi cöptöşsö,	Dört kişi anlaşsa,
Kuda boloton.	Dünür olur.
Eki taştı çağıştırza,	İki taşı birbirine vursan,
Ot boloton.	Ateş olur.
Eki bala birikse,	İki genç bir araya gelse,
Curt boloton.	Ev olur.

Misafirini karşılayan ev sahibinin “hoş geldiniz” anlamına gelen hitabı

Ak booçmıñ aar cannañ	Ak geçidin öte yanından
Aşıp kelgen ircinem	Aşıp gelen kıymetlim
Ada döröl mında dep	Ata yurdum burada deyip
Ayıldap kelgen dörögön	Konuk gelen akraba.
(Altay kişi ağzı)	

Misafirini uğurlayan ev sahibinin “güle güle” anlamındaki iyi dilek sözleri

<i>Agrıbin caqşı cür balam, Cürümün cakşı cür. Sen barçın curtun semyan caqşı bolzın Quday yaqşı görsün siñerni</i> (Kumandı ağzı)	Sağlıklı yaşa yavrum, İyi hayat yaşa. Ailen, evin huzurlu olsun, Tanrı yanında olup, kollasın.
---	---

Sonuç

Şüphesiz farklı kültürler arasında bu konuda mukayeseler yapmak çok önemlidir. Toplumlarda söylemlerin evrensel yönleri görülebileceği gibi çok farklılaşan bir kullanımına da rastlamak mümkündür. Bilhassa teşekkür ve özür dilemedeki ifadeler, tebrikler toplumsal ve kültürel değerlere göre çok değişik yaklaşımlar sergilemektedir. Bu bakımdan bütün Türk lehçelerinde kullanılan ilişki sözlerinin tespitinin yapılması ve daha sonra da diğer kültürlerle karşılaştırılması; toplumsal ve kültürel kimlik tespiti, insan profillerinin çıkarılması ve ulusal söylemlerin ortaya konması açısından ilginç sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Günümüzde, bütün Türk toplulukları arasında; kesintisiz iletişim kurmak ve bunu sürdürebilmek, toplumlar arası kaynaşma ve kabullenmeyi daha kısa sürede sağlamak için lehçeler arası söylem kılavuzları da oluşturulabilir. Ayrıca yukarıda yabancı dil öğreniminde *eşik* olarak nitelendirilen bu ilişki sözleri, sadece yabancı bir dilin öğrenimi için değil aynı zamanda Türk lehçelerinin öğrenilmesi ve öğretilmesinde de dikkat edilmesi gereken konulardan biridir. ©

ÖRNEKLERİN ALINDIĞI ESERLER

- KURGAN, Ş., (1996) Nasreddin Hoca, Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara.
GÜNER DİLEK, Figen (2005), *Altay Türkçesi Ağızları*, Gazi Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
ÇERNOVA, A. A., ÇUMAKAYEVA M. Ç., (1990) *Russko-Altayskiy Razgovornik*, Gorno-Altaysk.
UKAÇINA, K.E.- YAMAYEVA, E.E., (1993) *Altay Alkıstar*, Gorno-Altaysk.

KAYNAKLAR

- AKSAN, D. , (2000) *Türkçenin Söz Varlığı*, Ankara.
ASLAN, Sema (2005) "Türkiye Türkçesinde Sezdirilmeye Dayalı Rica Stratejileri", *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1 (Mart), s. 114-126.
DOĞANÇAY-AKTUNA, Seran-KAMIŞLI, Sibel, (1997) "Sözylemler Bağlamında Türkçede Kibarlık İmleri", *Dilbilim Araştırmaları*, Ankara, s. 133-141.
GÖKÇORA, D., (1998) *Türkçe, Özbekçe ve İngiliz Dillerinde Özür Dileme ve Teşekkürlerin Karşılaştırmalı İncelemesi*, XII. Dilbilim Kurultayı Bildirileri (Hızl.:Yeşim Aksan- Mustafa Aksan), Mersin.
KILIÇ, Dr. Veysel, (2002) *Dilin İşlevleri ve İletişim*, İstanbul.
PALMER, F.R. (2001) *Semantik yeni Bir Anlambilim Projesi* (çev. Ramazan Ertürk), Ankara.
SEARLE, John R., (2000) *Söz Edimleri*, (Çev. R. Levent Aysever), Ankara.
VARDAR, Berke (1998) *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul-Ankara-İzmir.
Yaylagül, Doç. Dr. Özen (2005), "Eski Türkçede Nezaket İfadeleri", *Millî Folklor*, Kış 68, 2005, Ankara, s.151-165.
YÜCEOL ÖZEZEN, Muna, (2006), "Türkiye Türkçesi Yazın dilinde Teşekkür Kalıpları", *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 3 (Eylül), s.66-77.